

Prologi

Mies selasi ilmakuvia teollisuuslaitoksista, karttaluonnoksia ja kuvia silloista. Tuo Kokemäenjoen silta oli tuttu. Hän oli kerran ajanut Tampereelta Vammalan kautta Poriin, napsinut kuvia paikoista, joilla oli strategista merkitystä. Pöydällä lojuvan aineiston hän oli saanut muualta. Mitkä kuvat ja asiakirjat hän valitsisi? Koko roska oli alun perin tarkoitettu venäläisiä varten, mutta käsivarren alue ja yleensä koko Pohjois-Suomen maasto kiinnosti myös Ruotsin ja Norjan sotilastiedustelua. Ruotsalaiset olivat valmiita maksamaan erityisesti materiaalista, joka koski Turku- Tornio-linjan lentokenttiä, rautateiden solmukohtia, siltoja ja kaupunkien suunnitelmia.

Aluksi mies oli pitänyt outona, että lännessä oltiin kiinnostuneita suomalaisista kohteista. Sitten hänelle oli selvinnyt, että länsinaapurit pyrkivät valmistautumaan sen varalta, että Neuvostoliitto sittenkin miehittäisi Suomen. Pohjanlahden takana eli pelko, että Stalinin terävät kynnet yltäisivät seuraavaksi lahden yli.

Mies oli sodan jälkeen ollut luomassa Neuvostoliiton sotilastiedustelun GRU:n agenttien kanssa järjestelmää, joka kattoi nyt jo koko Suomen. Yhteistyö oli alkanut vaatimattomana pintavakoiluna pian sen jälkeen, kun hän oli vapautunut sotavankeudesta. Hän oli värvännyt eräitä rajan tuntumassa asuvia pienviljelijöitä, työläisiä ja työttömiä, joilla tiedettiin olevan edelleen kaunoja sisällissodan ajalta ja jotka olivat jo aatteellisista syistä valmiita yhteistyöhön. Oli ollut helppo saada rahattomat ja katkeroituneet miehet luovuttamaan tietoja itärajan pinnassa asuvien sosiaalisesta jakautumisesta ja suhtautumisesta Neuvostoliittoon. Askel askeleel-

ta toiminta oli syventynyt ja siirtynyt sisämaahan, aluksi Vaalimaa-Porkkala -akselilla, ja edennyt sitten linjalle Porkkala-Turku. Hän oli perustanut alueelle postipaikat ja merkinnyt niiden koordinaatit karttoihin. Oli piilottanut vanerista valmistettuja laatikoita ja lasipurkkeja kantojen juurakoiden ja kivien alle kaivamiinsa kuoppiin. Oli organisoinut asiamiesten värväyksen tehtaista, oppilaitoksista, varuskunnista ja monista muista organisaatioista. Hän nouti asiamiesten toimittaman materiaalin postilaatikoista, sujautti niihin maksum ja lapulle kirjoittamansa seuraavan tehtävän, mikäli sellainen oli jo tiedossa.

Nyt mies oli väsynyt kaivelemaan kantojen juuria. Mutta aina kun hän oli yrittänyt irtautua sitoumuksestaan, niin vastapuoli oli muistuttanut, että hän oli lupautunut palvelemaan rauhaa rakastavan Neuvostoliiton ja Yhdistyneiden Kansakuntien asiaa ja että petturuudesta rankaistaisiin kuolemalta.

Kylmä kohtelu oli johtanut siihen, että mies oli ryhtynyt kokoamaan omaa pesänmunaa. Kerätessään postilaatikoihin tuotua aineistoa hän oli ennen sen luovuttamista ottanut silloin tällöin mielestään arvokkaan kuvan tai asiakirjan. Kuitenkin niin harvoin ja vähän kerrallaan, ettei niiden puuttumista voinut huomata. Omaa projektiaan mies perusteli mielellään, että yhteys Ruotsin sotilastiedusteluun ja valtiolliseen poliisiin Säpoon oli vain jatkumo sille, että oli joutunut ottamaan vastuulleen yhä uusia alueita. Mitä siitä, jos nettoaisi hiukan myös omaan taskuun.

Nyt miehellä oli edessään kasa valokuvia ja dokumentteja. Hän oli valinnut niistä parikymmentä tärkeintä, mutta harkittuaan hetken työnsä kaikki samaan kirjekuoreen. Sopi van tilaisuuden tullen mies ottaisi koko aineiston mukaansa ja häipyisi maasta. Täällä häntä ei kaipaisi kukaan muu kuin nuo kiristäjät.

Hän punnitsi kädessään mikrofilmit sisältävää pientä ruskeaa kuorta ja pelkäsi tehneensä virheen. Oliko edes ollut viisasta lähteä mukaan seikkailuun, jossa poljettiin suurvaltojen etuja? Nyt filmejä kaipasi jo useampi taho. Niistä oli

kehittymässä hänelle joko kuolemantuomio tai pelastus. Hetken mietittyään hän työnsi sen muun aineiston joukkoon. Hänellä oli suunnitelma